

Eurokoder grundläggande dimensioneringsregler för bärverk

Eurocode Software AB

Eurokoder

- **SS-EN 1990 Grundläggande dimensioneringsregler**
- **SS-EN 1991 Laster**
  - **SS-EN 1991-1-1 Egentyngd, nyttig last**
  - SS-EN 1991-1-2 Termisk och mekanisk påverkan vid brand
  - **SS-EN 1991-1-3 Snölast**
  - **SS-EN 1991-1-4 Vindlast**
  - SS-EN 1991-1-5 Temperaturpåverkan
  - SS-EN 1991-1-6 Laster i byggskede
  - SS-EN 1991-1-7 Olyckslast

Eurokod 0

- 1 Allmänt
- 2 Krav
- 3 Grunder for dimensionering i gränstillstånd
- 4 Grundvariabler
- 5 Bärverksanalys och dimensionering genom provning
- 6 Verifiering med partialkoefficientmetoden
- Bilaga A1 Tillämpning for byggnader
- Bilaga A2 Tillämpning for broar
- Bilaga B Byggnadsverks tillforlitlighet

1.5.3 Lasteffekt definitioner

- Q_k Karakteristiskt värde
                      (50 års lasten)
- $\psi_0 Q_k$ Kombinationsvärde
                      (≈ 5 års lasten)
- $\psi_1 Q_k$ Frekvent värde
                      (överskrids $\approx 1\%$ av tiden)
- $\psi_2 Q_k$ Kvasipermanent värde
                      ($\approx$ Lastens tidsmedelvärde)

1.6 Beteckningar

■ Laster (F)

- Permanent last (G)
- Variabel last (Q)
- Olyckslast (A)

■ Några värde för laster

- Lasteffekt (E)
- Karakteristiskt värde för enstaka variabel last (Q_k)
- Dimensionerande värde för en permanent last (G_d)

■ Bärförmåga (R)

2 Krav

- 2.1 Grundläggande krav
- 2.2 Tillförlitlighet
- 2.3 Avsedd livslängd
- 2.4 Beständighet
- 2.5 Kvalitetsledning

2.1 Grundläggande krav

- Ett bärverk skall dimensioneras och utföras på ett sådant sätt att det under sin avsedda livslängd med erforderlig grad av tillförlitlighet och på ett ekonomiskt sätt
- Motstår de laster och annan påverkan som sannolikt kommer att uppkomma under bärverkets utförande och användning och
- Förblir brukbart för den användning som den är avsedd för.

3 Grunder for dimensionering i gränstillstånd

- 3.1 Allmänt
- 3.2 Dimensioneringssituationer
- 3.3 Brottgränstillstånd
- 3.4 Bruksgränstillstånd
- 3.5 Dimensionering i gränstillstånd

3.2 Dimensioneringssituationer

- Varaktiga ($\Rightarrow$ vid normal användning)
- Tillfälliga ($\Rightarrow$ vid byggande och reparation)
- Exceptionella ($\Rightarrow$ brand, olyckslaster)
- Seismiska ($\Rightarrow$ jordbävningsslaster)

4 Grundvariabler

- 4.1 Laster och påverkan från miljön
- 4.2 Material- och produkttegenskaper
- 4.3 Geometriska storheter

4.1.1 Laster

- **Egentyngd**
- **Nyttig last, bjälklagslaster**
- **Snölast**
- **Vindlast**

4.1.1 Klassificering av laster

- Permanenta laster (G), t ex bärverkets egentyngd, tyngd av fast utrustning.
- Variabla laster (Q), t ex nyttig last på bjälklag, balkar och yttertak samt vindlast och snölast.
- Olyckslaster (A), t ex brand och explosion

4.1.1 Variation i rummet

- Bunden last
Alltid över hela konstruktionsdelen
- Fri last
Kan vara bara på en del av konstruktionsdelen.

4.1.2 Egentyngd

- Innefattar
  - Bärverkets egen tyngd
  - Icke bärande delar
  - Fasta installationer
  - Tyngd av jord och ballast

- Exempel på vad som ingår ges i texten
- Flyttbara skiljeväggar skall betraktas som nyttig last
- Karakteristiskt värde normalt = medelvärdet av tyngden baserad på nominella mått

4.1.2 Egentyngd

- I fall då egentyngden kan anses variera i tiden, används övre och undre karakteristiska värden.
  - Undre $G_{k,inf}$
  - Övre $G_{k,sup}$
- Används beroende på om egentyngden är gynnsam eller ogynnsam
- Normalt gäller att $G_k = G_{k,sup} = G_{k,inf}$

5 Bärverksanalys och dimensionering genom provning

- 5.1 Bärverksanalys
- 5.2 Dimensionering genom provning

6 Verifiering med partialkoefficientmetoden

- 6.1 Allmänt
- 6.2 Begränsningar
- 6.3 Dimensioneringsvärden
- 6.4 Brottgränstillstånd
- 6.5 Bruksgränstillstånd

6.3.5 Bärförmåga

- $f_d = \eta \cdot f_k / \gamma_m = f_k / \gamma_M$
- f_k karakteristiskt värde
- γ_m partialkoefficient för materialegenskap, tar hänsyn
  - osäkerheter i hållfasthetsvärden
  - osäkerheter i värden för tvärsnittsmått
  - osäkerheter i beräkningsmodeller
- η är en omräkningsfaktor som tar hänsyn till systematiska skillnader mellan hållfastheten
- $\gamma_M = \gamma_m / \eta$

3.3 Brottgränstillstånd

- Gränstillstånd som berör
  - människors säkerhet och/eller
  - bärverkets säkerhet
- ska klassificeras som brottgränstillstånd.

6.4 Brottgränstillstånd

- **EQU** (equilibrium) : förlorad statisk jämvikt för bärverket eller en del av det när det betraktas som en stel kropp där:
- **STR** (strength) : Inre brott eller för stor deformation av bärverket eller bärverksdelarna, inklusive grundplattor, pålar, källarväggar, etc., där hållfastheten hos bärverkets material är avgörande.
- **GEO** (geotechnical) : Brott eller för stor deformation i undergrunden där hållfastheten hos jord eller berg är av betydelse för bärverkets bärförmåga.
- **FAT** (fatigue) : Brott på grund av utmattning hos bärverket eller bärverksdelarna.

Säkerhetsklass

Finns bara i Sverige, lasten multipliceras med denna faktor.

Säkerhetsklass		Y_d
1	liten risk för allvarliga personskador	0,83
2	någon risk för allvarliga personskador	0,91
3	stor risk för allvarliga personskador	1,0

3.4 Bruksgränstillstånd

- Gränstillstånd som berör
  - bärverkets eller bärverksdelarnas funktion vid normal användning
  - människors välbefinnande
  - byggnadsverkets utseende
- ska klassificeras som bruksgränstillstånd.

6.5 Bruksgränstillstånd

- **Karakteristiskt:** Tillämpas normalt för irreversibla gränstillstånd. T ex uppsprickning av betongkonstruktioner.
- **Frekvent:** Tillämpas normalt för reversibla gränstillstånd. Vid beräkning av konstruktioners nedböjning.
- **Kvasipermanent:** Tillämpas normalt för långtidseffekter och för effekter rörande bärverkets utseende. T ex krypdeformationer. Kontroll av sprickbredd i betong.

Deformationer (EKS)

- Enligt EN 1990 ska deformationer i bruksgränstillståndet beräknas för frekvent lastkombination.
- Om gränsen är satt med hänsyn till estetik ska enligt EN 1990 kvasipermanent lastkombination användas.
- Exempel på gränsvärden för nedböjningar och deformationer som kan användas ges i nedanstående tabell.

Gränsvärden för nedböjningar (EKS)

Tabell J-1¹¹ Gränsvärden för nedböjningar

Konstruktion	Nedböjningskrav
Bjälklagsbalkar	Se SS-EN 1993-1-1
Primärbalkar i takkonstruktioner	L/300
Takåsar ^{a)}	L/200
Balkar i väggkonstruktioner ^{a)}	L/100
Profilerad plåt ^{a)}	
– i takkonstruktioner	L/200
– i mellanbjälklag	Se SS-EN 1993-1-1
– i väggkonstruktioner	L/100
– i konsoler	L/100

a) Generellt bör räknas med frekvent last (en variabel last med ψ_1 , eventuellt övriga variabla laster med ψ_2) för vanliga isolerade och oisolerade plåttak. Vid känsliga delar som t.ex. anslutningar vid takfot etc. bör karakteristisk last användas.

(BFS 2010:28).

För kriterier för vibrationer i lätta stålbjälklag se litteraturhänvisning i Kap. 3.1.1. (BFS 2008:19).